

Alo Mattiisen/Jüri Leesment
“**Isamaa ilu hoieldes**”(1988)

Kallid segakooride dirigendid!

“Isamaa ilu hoieldes” on üks tõsisemaid manifeste eesti koori- ja rokkmuusika ajaloos. Need ürgsest jõust tulvil manitsussõnad on tänaseks vajutanud ajatu pitseri eestlaste rahvuslikku eneseteadvusse. Nähtavasti tasub meil tänagi endile meenutada, missugustele väärtushinnangutele meie rahvas kord juba ühiselt lauluga alla kirjutas. Noore inimesena usun siiralt, et koos suudame laia pintsliga alla joonida nende sõnade taga peituvat positiivset energiat. Et järeltulevad põlved saaks päriselt paremad, jagan Teiega oma mõtteid laulu esitusest:

1. Tempo

Teost saadab orkester koos rokkbändiga, kuhu kuulub ka trummikomplekt. Tempo suhtes soovitan lauljate tähelepanu hoida siiski dirigendil, kes proovisituatsioonis võiks hoida pulssi MM=100. Lõpptulemusena lisan tempot ehk ainult karvavõrra, kindasti mitte üle MM=105. Harjutamisel on tark hoida ohje pingul.

2. Tekst ja rütm

Esiteks palun kõigil dirigentidel oma lauljatele avada laulu(-tsükli) loomise kontekst ning mõju toonastes oludes. (Sinna hulka tasub põimida ka nt. K.A.Hermanni viide). On ülioluline, et noor laulja oskab end lauldes tunda osana millestki suuremast kui ainult käesolev ettekanne. Mõistagi on Laulupeo ja -väljakuga seonduv pärimus vägev ja meile omane, kuid kindlasti on kasulik noorte inimeste teadmisi lähiajaloo veidi värskendada.

Teiseks oleks väga kasulik koos lauljatega kogu tekst vaatluse alla võtta, et lauljad mõistaksid iga sõna tähendust. Selliselt saab laulu sõnum noorele inimesele täielikult omaseks ja loome tõeliselt hingestatud ettekande.

Tekst dikteerib kogu laulu rütmi. Palun pöörata foneetilist tähelepanu ohtratele algriimidele (“**Isamaa ilu, Vaenlase vastu, põlve parema**” jne.) ning liita mahukas laulumaneer üliselge konsonandiga. Sealjuures palun sõnade alguses olevaid vokaale käsitleda samuti kui konsonante – üliselgelt artikuleeritud ning manitsevalt ÜTLEVA energiaga (**arukate arvamisi, upakille unedesse, ennekõike enda-asse**). Täit hoolt tuleb kanda ka sõnalõppude eest, mis on eranditult rütmiseeritud - konsonant kindlalt pausil (“hoieldes”, “võideldes”) ning vokaal pausini mõõdetud - (“pane tähele”, “põlve parema”, “lähed põrgusse”).

3. Vokaal

Käesoleva seade laulmisel on suurim oht hakata puhta emotsiooni peal mõtlematult hõiskama. Meie ettekujutusel rokkmuusika laulmisest on kooriseadega aga küllalt vähe pistmist. Mõistagi on oluline koht aktsenteeritud maneeril, aga see tuleb saavutada täiemahulise vokaali pinnalt. Nii ei erine “Isamaa ilu hoieldes” kuigivõrd mistahes pidulikust *a-cappella* hümnist – koori tõeline kõlajõud tuleneb kõrgendatud *legato*-tajust ning küllalt mahukast hingamisest. Eeskätt puudutab see bassi- ja aldipartiid, kelle jaoks laulu avataktid ilmselgelt piiripealses tessituuris asuvad.

4. Kriitiline tüüpviga

Palun erilist tähelepanu pöörata neljanda salmi lõpule, kus algab laulu järelmäng(t.34). Pea kõik senised ettekanded on lõppenud järelmängu ajal ekslikult laulva kooriga (“Isamaa ilu hoieldes...”). Laulja peab kindlalt teadma, millal on aeg lõpetada.

Jõudu tööle!
Valter Soosalu